

МОНІТОРИНГ ОЦІНЮВАННЯ ЯКОСТІ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ В УМАНСЬКОМУ НУС ЗДОБУВАЧАМИ ДРУГОГО (МАГІСТЕРСЬКОГО) РІВНЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ ЗА СПЕЦІАЛЬНІСТЮ 051 «ЕКОНОМІКА» у 2022-2023 НАВЧАЛЬНОМУ РОЦІ

З метою внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти було проведено чергове щорічне опитування здобувачів вищої освіти. Його мета – визначення можливості формування індивідуальної освітньої траєкторії, відповідності форм, методів навчання і викладання вимогам студентоцентрованого підходу та принципам академічної свободи. Моніторинг задоволеності здобувачів наданням освітніх послуг проводився шляхом анонімного on-line-анкетування. В опитуванні брали участь студенти другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю 051 економіка в кількості 13 осіб денної форми навчання та 7 осіб заочної форми навчання, разом 20 студентів магістрантів.

На запитання «Як Ви оцінюєте рівень якості надання освітніх послуг Уманським НУС?» 92% респондентів із числа опитаних здобувачів вищої освіти зазначили - високо, 8% – достатньо (рис. 1.).

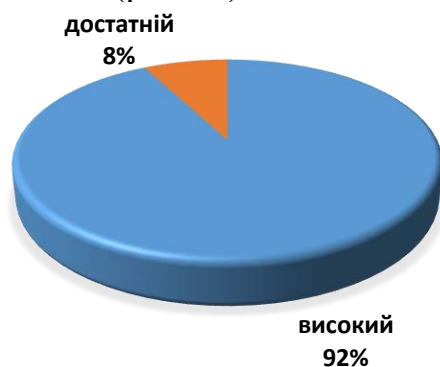

Рис.1. Оцінка рівня якості надання освітніх послуг, %

На кафедрі економіки та в УНУС докладається чимало зусиль, щоб освітнє середовище всебічно задовольняло потреби й інтереси здобувачів вищої освіти. Сприятливе освітнє середовище передбачає не лише створення матеріальних умов, матеріально-технічне забезпечення функціонування освітніх програм, а й формування цінностей академічної спільноти, впровадження кращих практик соціальних взаємодій не тільки магістрів кафедри а й усіх учасників освітнього процесу.

Слід зазначити, що на запитання «Чи задовольняє освітнє середовище в Уманському НУС Ваші потреби та інтереси?» 16 учасників опитування (84,9%) відповіли ствердно, 3 здобувачі (14,6%) частково задоволені та 1 студентів (0,5%) не задоволені (рис. 2). Відповідно, 66,1 % респондентів стверджують, що їм постійно надається організаційна, інформаційна та консультативна підтримка на кафедрі і в університеті в цілому, а 33,0% опитаних здобувачів отримують відповідну підтримку за запитом про допомогу.

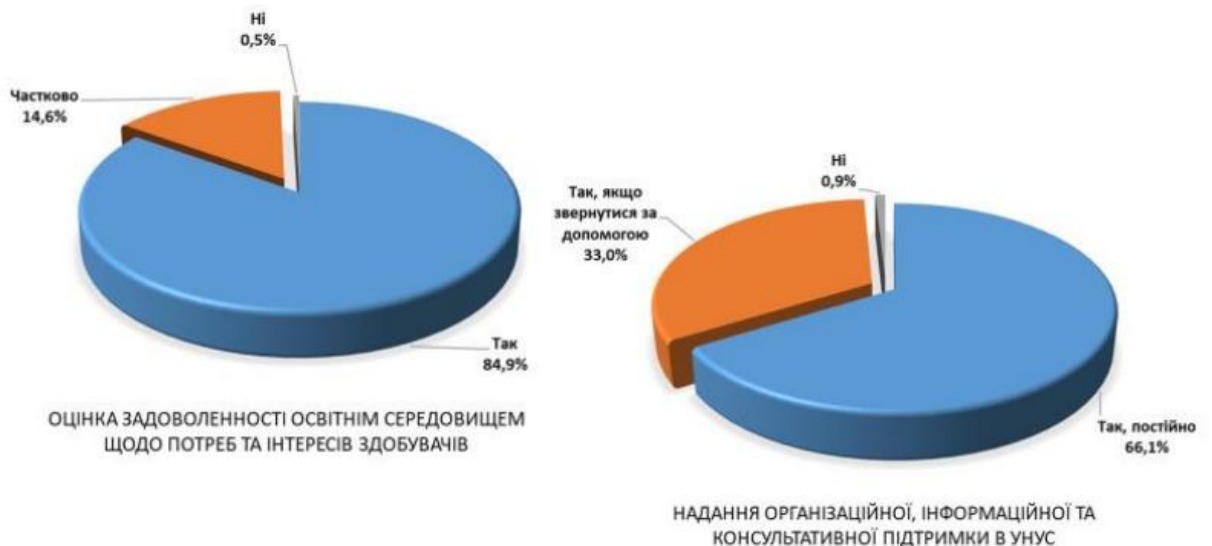

Рис. 2. Оцінка задоволеності освітнім середовищем щодо потреб, інтересів та підтримки здобувачів, %

На запитання анкети «Які проблеми, на Вашу думку, найбільшою мірою ускладнюють навчання за обраною спеціальністю?» здобувачам пропонувалось обрати відповідь із наступного переліку (кількість варіантів вибору не обмежувалася). Узагальнені результати відображені у табл. 1.

Таблиця 1.

Які проблеми найбільшою мірою ускладнюють навчання, на думку опитаних здобувачів

Перелік проблем	Кількість здобувачів	Питома вага
Необхідність поєднувати навчання і роботу	18	90,0
Особиста неорганізованість	12	60,0
Надмірний обсяг навчального навантаження	10	50,0
Недостатня вмотивованість до навчання	8	40,0
Недостатня практична підготовка	7	35,0
Низький рівень організації самостійної роботи	4	20,0
Спосіб подання інформації викладачами	2	10,0
Недостатнє забезпечення навчально-методичною літературою	1	5,0
Відсутність такту, педагогічної майстерності при викладанні окремих дисциплін	1	5,0

Стабільно актуальними останні роки залишаються проблеми перших позицій: необхідність поєднувати навчання і роботу (обрали 90% опитаних), особиста неорганізованість (60%), надмірний обсяг навчального навантаження (50%). Загалом такі проблеми мають здобувачі, які поєднують навчання і роботу.

На наступне запитання анкети «Чи своєчасно Вам надається доступна і зрозуміла інформація щодо цілей, змісту, програмних результатів навчання та поточного оцінювання в межах окремих дисциплін?» 74,0% респондентів

стверджують, що викладач пояснює все на першому ж занятті, інші отримують таку інформацію із інтернет-ресурсів на сайті кафедри чи університету та через месенджери (рис. 3).

Рис. 3. Інформованість здобувачів освіти про цілі, зміст та завдання освітньої програми, порядок і критерії оцінювання, %

На запитання «Чи забезпечить зміст освітньої програми та її структура (набір обов'язкових і вибіркового навчальних дисциплін) Вашу майбутню успішну діяльність за спеціальністю?» ствердно відповіли 77,6% опитаних здобувачів, 21,0% бачать часткову забезпеченість та 1,4% не задоволені набором дисциплін (рис. 4).

Можливість формування індивідуальної освітньої траєкторії, зокрема через вільний вибір навчальних дисциплін повністю задоволені 90,3% респондентів та 9,2% – частково (рис. 4).

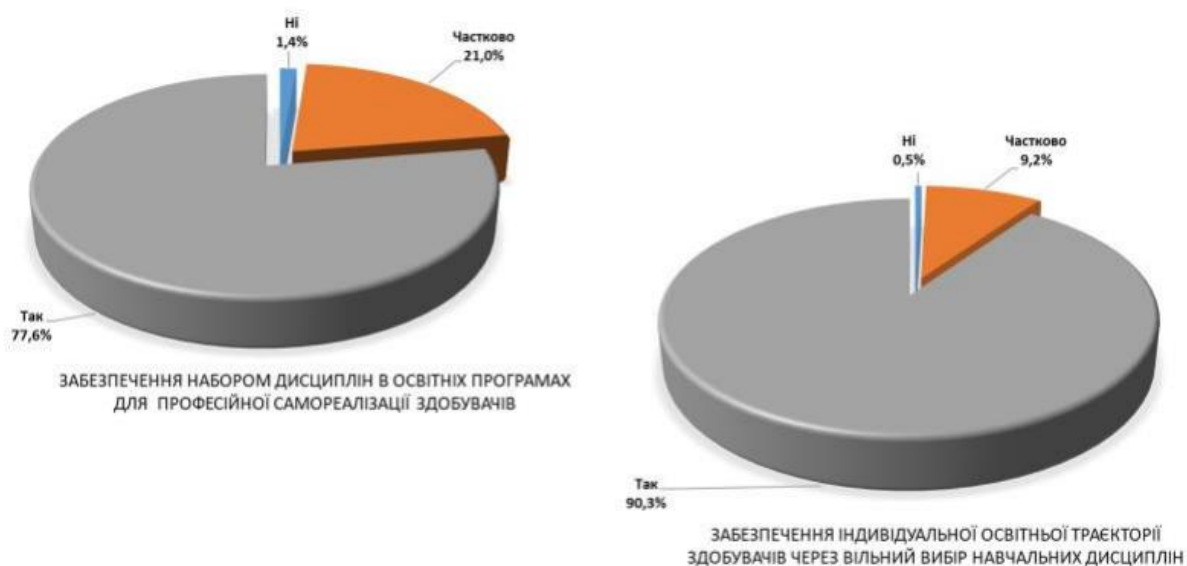

Рис. 4. Забезпечення набором обов'язкових та вибіркового навчальних дисциплін у освітніх програмах, зокрема через вільний вибір, %

Блок запитань щодо якості освітнього процесу дає змогу визначити рівень студентського задоволення якістю викладання дисциплін та системою оцінювання.

Здобувачі вищої освіти під час анкетування засвідчили, що цілком задоволені формами і методами навчання та викладання дисциплін за обраною спеціальністю (75,3%) або частково задоволені – 23,5% (рис. 5).

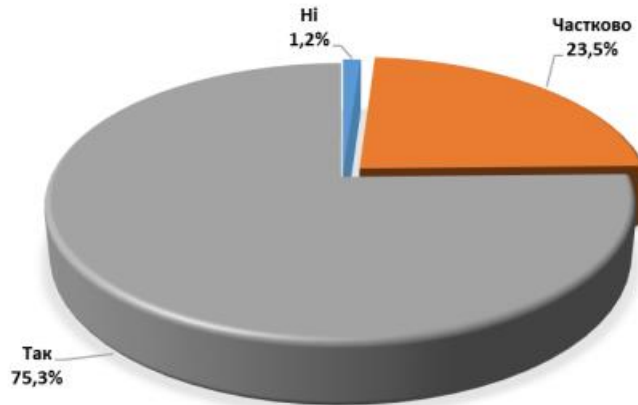

Рис. 5. Задоволеність формами і методами навчання та викладання дисциплін за обраною спеціальністю, %

У виборі інтерактивних методів навчання і форм проведення занять при вивченні дисциплін найбільшу перевагу здобувачі надають дискусіям (42,2%), навчальним відео (41,5%) та роботі в групах (37,2%). У ранжуванні методів і форм організації занять саме ці методи були обрані переважною більшістю здобувачів.

Позитивним моментом є те, що 76,4% здобувачів задоволені організацією самостійної роботи на кафедрі та в університеті за період дистанційного навчання (викладачем у достатньому обсязі запропоновані навчальні матеріали, фахово визначені вимоги, надані рекомендації щодо виконання завдань, вказані необхідні джерела інформації), 22,5% здобувачів задоволені організацією самостійної роботи частково (рис. 6).

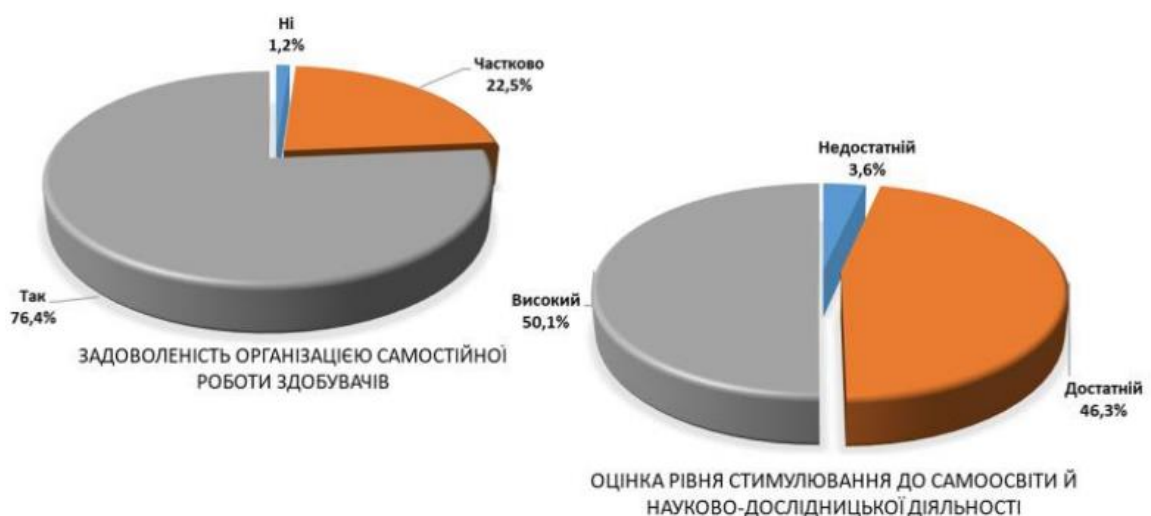

Рис. 6. Задоволеність організацією самостійної роботи та науково-дослідницької діяльності

ОПП Бізнес-економіка спрямована також на стимулювання до науково-дослідницької діяльності. Саме стимулювання до наукових досліджень лежить в основі студентоцентричного підходу до навчання та сприяє розвитку самостійності, креативного та критичного мислення студента, здатності виявляти ініціативу. Половина опитаних високо оцінила стимулювання до самоосвіти та науково-дослідницької діяльності, інша ж половина вважає, що таке стимулювання лише часткове.

Результати анкетування здобувачів вищої освіти підтвердили, що практично усім надається доступна та зрозуміла інформація щодо форми контрольних заходів та критеріїв їх оцінювання з навчальних дисциплін. Викладачі інформують про це переважно на першому занятті в усній формі (82% респондентів обрали цей варіант) або інформує, де така інформація оприлюднена на сайті університету чи кафедри (18%).

Процедури забезпечення якості оцінювання передбачають завчасне ознайомлення студентів з існуючими методами оцінювання, критеріями виставлення оцінок, які оприлюднені і знаходяться у відкритому доступі (зокрема на веб-сайті університету та кафедри). Відповідно, переважна більшість здобувачів цілком згодні з тим, що існуючі процедури проведення контрольних заходів запобігають конфлікту щодо об'єктивності оцінювання між студентом і викладачем.

Як свідчать результати опитування, більшість здобувачів (87,5%) задоволені процесом і методичними підходами до оцінювання за поточного й підсумкового контролю, які є об'єктивними і неупередженими. Також 81,0% здобувачів обізнані з чинною процедурою оскарження результатів оцінювання та розуміють алгоритм її застосування, за потреби.

Узагальнені відповіді респондентів щодо оцінювання й оскарження його результатів представлені на рис.7.

Рис. 7. Об'єктивність та неупередженість поточного і підсумкового контролю та ознайомлення із процедурою оскарження його результатів, %

Респондентам було запропоновано визначити результати залучення професіоналів-практиків, експертів та представників роботодавців до освітнього процесу, насамперед, до проведення аудиторних занять. Отримані за

результатами анкетування дані дають змогу стверджувати, що 92,9% задоволені і бажають переймати досвід професіоналів-практиків безпосередньо в навчальному процесі.

Університет приділяє особливу увагу якості навчальних ресурсів та забезпечує ефективну і безперебійну роботу комп'ютерної та мережевої інфраструктури, інформаційних сервісів, оптимізує їх розвиток для користувачів. Наступний блок запитань дозволив детальніше проаналізувати рівень задоволеності студентів ресурсним забезпеченням освітніх програм в УНУС. Узагальнені відповіді представлені у табл. 2

Таблиця 2

Моніторинг дослідження наявності та доступності ресурсного забезпечення університету

Критерії якості ресурсного забезпечення	Кількість здобувачів	Питома вага
<i>Чи використовуються сучасні засоби навчання в УНУС (спеціалізовані аудиторії, комп'ютерні класи, тренажери, мультимедійне обладнання, інтерактивні дошки тощо)?</i>		
так	760	73,36
частково	232	22,39
ні	44	4,25
<i>Чи задоволені Ви рівнем інформаційної підтримки (зручне та ефективне інформування стосовно різних аспектів навчання, вільний та безоплатний доступ до електронних інформаційних ресурсів)?</i>		
так	838	80,9
частково	188	18,1
ні	10	1,0
<i>Чи задовольняють Вас технології дистанційного навчання, які використовуються в УНУС?</i>		
так	892	86,1
частково	98	9,5
ні	46	4,4
<i>Чи задоволені Ви якістю підручників, методичних посібників, лекційних матеріалів, які пропонуються Вам для опанування навчальних дисциплін?</i>		
так	775	74,8
ні	246	23,8
частково	15	1,4

На основі результатів опитування можна зробити висновок, що забезпеченість технічними, навчально-методичними та інформаційними ресурсами була достатньо високою, відповідала очікуванням студентів і сприяла їх фаховому зростанню.

Освітня програма і навчальний план передбачають практичну підготовку здобувачів, яка дає можливість здобути компетентності, потрібні для подальшої професійної діяльності.

Опитування здобувачів щодо практико-зорієнтованості навчання показує, що 77% задоволені обсягом практики, 20% опитаних задоволені частково та 3% вважають, що практики зі спеціальності замало. Відповідною є і питома вага задоволеності здобувачів тими фаховими компетентностями, які вони здобули та/або розвинули під час практичної підготовки.

Університет популяризує академічну доброчесність та використовує відповідні технологічні рішення як інструменти протидії порушенням академічної доброчесності. Відповідно, на запитання «Чи ознайомлені Ви з нормативними документами, які регулюють політику дотримання академічної доброчесності в університеті?» 83,6% опитаних відповіли, що ознайомлені, 12,7% – частково і 3,7% – ще не встигли ознайомитися.

На запитання «Яким чином популяризується академічна доброчесність в УНУС?» здобувачам пропонувалось обрати відповідь із наступного переліку (кількість варіантів вибору не обмежувалася). Узагальнені результати відображені на рис. 8.

Рис. 8. Популяризація академічної доброчесності, %

Опитування стосовно питань доброчесності стосувалося також питань плагиату і хабарництва (рис. 9). На основі одержаних результатів опитування можна зробити висновок, що, на думку респондентів, спостерігається тенденція покращення ситуації стосовно проявів академічної недоброчесності порівняно з минулими роками. 85% студентів із загальної кількості опитаних стверджують, що не стикалися з проявами недоброчесності.

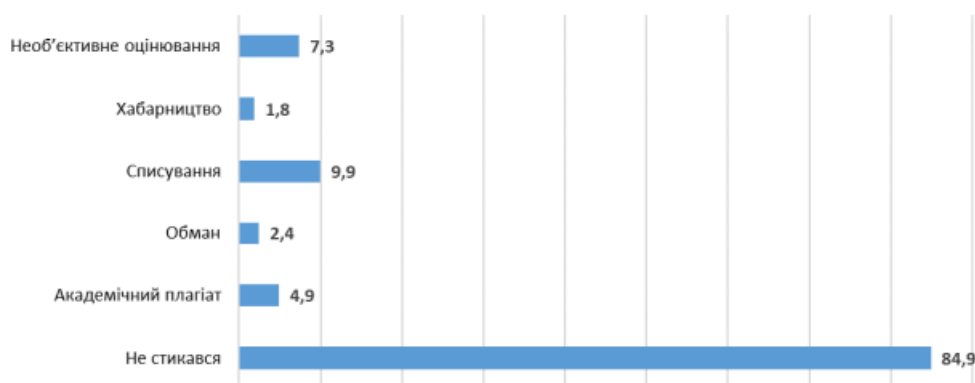

Рис. 9. З якими проявами академічної недоброчесності Ви стикалися в університеті? %

Підсумовуючи варіанти відповіді на запитання «Які з перерахованих заходів застосовуються в університеті до здобувачів вищої освіти у випадку виявлення ознак академічної недоброчесності в їх роботах?» (кількість варіантів вибору не обмежувалася), можна зробити висновок, що здобувачі вищої освіти загалом ознайомлені з заходами і технологічними рішеннями, які

використовуються в університеті та на кафедрі економіки для протидії порушенням академічної доброчесності. Здобувачам було запропоновано визначити, із перерахованих варіантів, які заходи щодо здобувачів застосовуються у разі виявлення і доведення академічної недоброчесності (рис.10).

Рис. 10. Заходи, які застосовуються в університеті до здобувачів освіти у випадку виявлення ознак академічної недоброчесності, %

У ході анкетування здобувачів вищої освіти з'ясувалося, чи є безпечним для їхнього життя і здоров'я освітнє середовище УНУС. Результати проведеного анкетування засвідчили позитивну оцінку стану забезпечення охорони праці і безпеки життєдіяльності в університеті. 87 % здобувачів стверджують, що освітнє середовище в УНУС вважають цілком безпечним для їхнього життя і здоров'я, лише 12% вважають що середовище є частково безпечним і 1% вважає не безпечним.

Також, за результатами анкетування щодо безпечності освітнього середовища для життя і здоров'я студентів можна зробити висновок, що відповідні послуги надаються університетом на високому рівні і задовольняють більшість студентів в їх потребах і інтересах (рис.11).

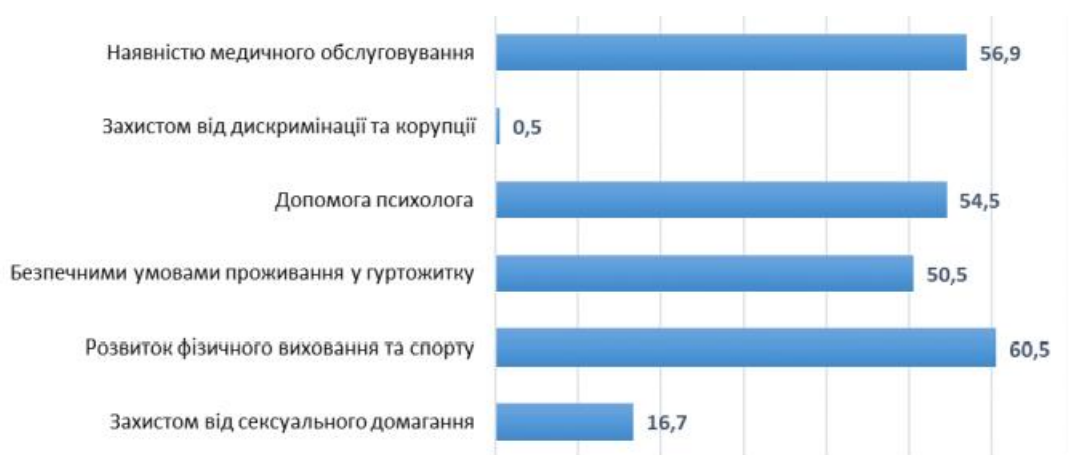

Рис. 11. Забезпечення університетом безпечності освітнього середовища для життя та здоров'я, %

При проведенні анкетування також досліджувалась наявність соціальної підтримки, яка надається студентам під час навчального процесу, якщо у них

виникають певні труднощі. Останнє анкетування показало, що здобувачі вищої освіти у своїй більшості задоволені можливостями, які надає їм освітнє середовище УНУС.

За результатами опитування перші три позиції займають: харчування – 67%, забезпечення потреб для осіб з особливими освітніми потребами – 48%, та допомога у працевлаштуванні за потреби – 15%.

Узагальнюючи надані відповіді на запитання щодо академічної мобільності «Чи ознайомлені Ви з програмами міжнародної академічної мобільності (проходження міжнародних практик, навчання за програмами/грантами за кордоном тощо)?» 78% здобувачів знають про таку можливість, 22% – або не знають, або не зацікавлені.

Згідно опитування, 79,8 % здобувачів задоволені рівнем організації студентського самоврядування в УНУС, 18,7% – задоволені частково, 1,4% – незадоволені. Відповідно багато студентів приймають активну участь у заходах, які проводяться студентським самоврядуванням (рис. 12).

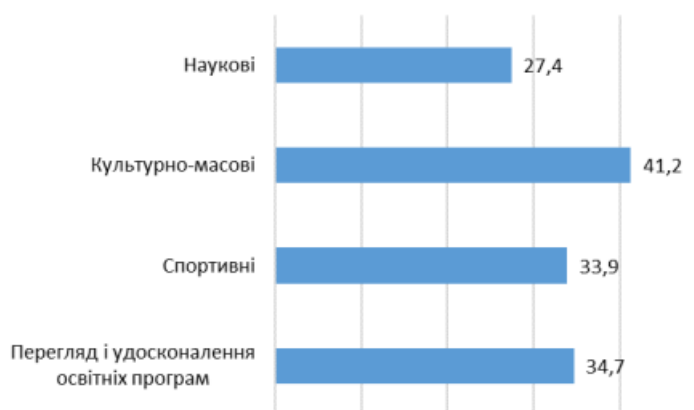

Рис. 12. Участь здобувачів освіти у заходах, що проводяться Радою студентського самоврядування, %

Варто пам'ятати той факт, що задоволеність студентів якістю освітнього процесу в цілому та якістю освітньої програми, зокрема, є основним із основних факторів.

На запитання «Що, на Вашу думку, слід удосконалити в освітній програмі для Вашої спеціальності?» 14 студентів (70%) із загальної кількості опитаних відповіли, що нічого не слід змінювати і їх все влаштовує, позитивним є і такі відповіді: «Все на високому рівні, мені подобається вибрана професія», «Дякуємо за професіоналізм! Слава Україні!», «Гарний університет, але завжди є куди зростати», «Все і так удосконалено до рівня моїх потреб».

Було також багато побажань щодо відновлення очного навчання та закінчення війни. Інша частина студентів мала пропозиції і зауваження:

Пропозиції щодо удосконалення освітньої програми:

- Використання 3D візуалізації
- Додати до завдань схожі ситуаційні задачі з розв'язком для можливого самостійного опрацювання
- Збільшити кількість практичних занять, що безпосередньо моделюють ситуації у професійній сфері
- Збільшити кількість інтерактивних завдань на практичних заняттях

- - Проведення більше тренінгів
- - Збільшити можливості проходження практики за кордоном.

Загальні висновки та рекомендації:

За результатами опитування з'ясовано, що в університеті забезпечено належний рівень освітньої, організаційної, інформаційної, соціальної та консультативної підтримки студентів.

З метою постійного удосконалення якості освітнього процесу доцільно реалізувати наступні заходи:

1. Продовжити практику щорічного опитування студентів щодо їх задоволеності освітньою програмою та якістю освітніх послуг. Відстежувати позитивну динаміку і виявляти слабкі чи проблемні зони для своєчасної реакції.

2. Постійно підвищувати якість вищої освіти в УНУС, працювати над удосконаленням освітніх програм, орієнтованих на вимоги ринку праці.

3. Науково-педагогічним працівникам переглянути методи стимулювання/мотивації здобувачів до навчальної та науково-дослідної діяльності із застосуванням сучасних підходів до навчання, в тому числі з використанням дистанційних технологій.

4. При організації освітнього процесу, обранні методів навчання та форм і методів самостійної роботи враховувати той факт, що здобувачі вищої освіти (магістри) прагнуть працевлаштуватись.

5. Посилити використання Інтернет-ресурсів як джерела освітньої інформації. Використовувати у навчальному процесі актуальні і нові наукові та науково-популярні статті, енциклопедії, навчальні посібники, електронні варіанти методичних посібників та рекомендацій. Матеріали, що викладаються НПП на сайт університету і в систему дистанційної освіти УНУС повинні систематично переглядатись і оновлюватись. Активізувати спілкування й обмін інформацією між студентами та викладачами.

6. Продовжити практику залучення роботодавців, професіоналів-практиків успішних підприємців, громадських діячів до реалізації освітнього процесу (зустрічі, проведення лекцій, тренінгів, круглих столів тощо), зокрема, для передачі досвіду та мотивації студентів.

7. Науково-педагогічним працівникам застосовувати й удосконалювати сучасні активні форми роботи (майстер-класи, навчальні дискусії, мозковий штурм, тренінги, ділові ігри тощо). Включати до робочих програм різні форми проведення занять.

8. Гарантам освітніх програм при перегляді освітніх програм враховувати пропозиції здобувачів вищої освіти для поліпшення якості навчання та викладання в Університеті.

9. Розширювати міжнародну академічну мобільність, активізувати співпрацю з іншими навчальними закладами для обміну досвідом..

10. Забезпечувати подальшу інформаційну підтримку студентам з усього спектру питань життя університетської молоді в суспільстві (здоров'я, освіта, праця, кар'єра, суспільне й особисте життя, сім'я, житло, дозвілля, спорт тощо).